

POSTANOWIENIE

25 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Łochowski

na posiedzeniu niejawnym 25 maja 2023 r. w Warszawie,

w sprawie z powództwa O. spółki akcyjnej w P.

przeciwko P. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością

w W. i C. spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. i C.

spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 10 sierpnia 2022 r., VII AGa 255/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. i C. spółki akcyjnej w W. solidarnie na rzecz O. spółki akcyjnej w P. 5400 złotych zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Pozwane spółki P. sp. z o.o. w W. i C. S.A. w W. wniosły skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 10 sierpnia 2022 r., zaskarżając ten wyrok w całości, wnosząc o jego uchylenie oraz zmianę wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 24 stycznia 2022 r. przez oddalenie powództwa w całości. Jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazali jej oczywistą zasadność, wynikającą z faktu zasądzenia od pozwanych kary umownej, w sytuacji gdy taka kara nie została zastrzeżona przez strony, co nastąpiło wskutek nieuprawnionego rozszerzenia katalogu kar umownych przez Sąd Apelacyjny.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wnosił o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, względnie o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (zob. postanowienia SN: z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, i z 17 października 2001 r., I PKN 157/01). Skarżący powinien wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, widoczną *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienie SN z 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09). Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (postanowienie SN z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09).

Po pierwsze, skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w ogóle nie wskazali, jaki przepis został naruszony przez Sąd Apelacyjny w sposób kwalifikowany. Jedyny przepis przytoczony w tej części skargi kasacyjnej (k. 3-6 skargi) to art. 484 § 1 k.c. (k. 3 skargi). Jednak analiza następnie przytoczonej argumentacji nie pozwala na uznanie, że to naruszenie tego przepisu ma przesądzać o oczywistej zasadności skargi. Już tylko ta wada konstrukcji wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej wyklucza jego uwzględnienie.

Po drugie, skarżący kwestionują wykładnię umowy dokonaną przez Sądy *meriti*. Zgodnie z art. 65 § 2 k.c. (niepowołanym we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania) w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Na tle art. 65 k.c. w orzecznictwie powszechnie przyjmuje się kombinowaną metodę wykładni, która w przypadku oświadczeń woli składanych innej osobie, przyznaje pierwszeństwo temu znaczeniu oświadczenia, jakie rzeczywiście nadawały mu obie strony w chwili jego złożenia (wykładnia subiektywna). Ten sens oświadczenia woli uznaje się za

wiążący. Priorytet stosowania wykładni subiektywnej wynika z art. 65 § 2 k.c. Dopiero, gdyby się okazało, że strony różnie rozumiały treść złożonego oświadczenia woli, to za prawnie wiążące należy uznać znaczenie oświadczenia woli ustalone według wykładni obiektywnej. W tej fazie wykładni treści umowy potrzeba ochrony adresata oświadczenia woli przemawia za tym, aby było to znaczenie oświadczenia, które jest dostępne adresatowi przy założeniu starannych z jego strony zabiegów interpretacyjnych. Potwierdza to nakaz zawarty w art. 65 § 1 k.c., aby oświadczenie woli tłumaczyć tak, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których zostało ono złożone, zasady współżycia społecznego i ustalone zwyczaje (uchwała składu siedmiu sędziów SN z 29 czerwca 1995 r., III CZP 66/95).

Kombinowana metoda wykładni obejmuje więc dwie fazy. W fazie pierwszej należy ustalić sens oświadczenia woli, kierując się wspólnym dla stron czynności rozumieniem tego oświadczenia (wykładnia subiektywna). Natomiast w wypadku rozbieżności w rozumieniu przez strony złożonego oświadczenia konieczne jest przejście do fazy drugiej (wykładni obiektywnej). W tej fazie konieczne jest ustalenie, jak adresat oświadczenia je zrozumiał i jak zrozumieć powinien (zob. np. wyrok SN z 13 września 2022 r., II CSKP 712/22, i tam powołane orzecznictwo).

Wskazuje się przy tym, że tekst nie stanowi wyłącznej podstawy wykładni ujętych w nim oświadczeń, lecz konieczne jest również zbadanie zamiaru i celu stron, który nie musi być celem uzgodnionym, lecz wystarcza cel zamierzony przez jedną i wiadomy drugiej, a także kontekstu faktycznego w jakim umowę uzgadniano i zawierano oraz okoliczności towarzyszących złożeniu oświadczenia woli (zob. uchwałę SN z 29 czerwca 1995 r., III CZP 66/95; wyrok SN z 19 lipca 2000 r., II CKN 313/00). Nawet jednoznacznie ustalony na podstawie reguł językowych sens oświadczenia woli nie zwalnia sądu w procesie jego wykładni od uwzględnienia innych dyrektyw interpretacyjnych (wyrok SN z 31 maja 2017 r., V CSK 433/16). Nie można też zapominać, że zasady wykładni oświadczeń woli stron umowy nakazują przyjęcie założenia, iż wola stron była racjonalna i miała na celu osiągnięcie rezultatu zgodnego ze zdrowym rozsądkiem i interesem stron (wyrok SN z 19 listopada 2002 r., IV CKN 1474/00).

Już tylko ten krótki przegląd podstawowych zasad dokonywania wykładni oświadczeń woli wskazuje, że *in concreto* dokonywana w oparciu o art. 65 k.c. wykładnia umowy wymaga z reguły złożonego procesu intelektualnego, obejmującego odwołanie się do wielu zróżnicowanych dyrektyw wykładni, uwzględniających szereg okoliczności złożenia oświadczenia. Jest to więc zabieg na ogół wielopłaszczyznowy i skomplikowany. Co do zasady wykluczone jest zatem wykazanie oczywistej zasadności skargi (widocznej *prima facie*) ze względu na naruszenie art. 65 k.c. (zob. np. postanowienia SN z 5 kwietnia 2023 r., I CSK 1984/22, i z 5 kwietnia 2023 r., I CSK 173/23).

Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 ust 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.) obciążył skarżących kosztami postępowania kasacyjnego.